

Dialogpausdiskussion om ekonomisk ojämlikhet

Ansvarsveckan 2024

Allra först:

- Bjud in människor, ca.5-15: vem kunde vara intresserad? vem skulle vara bra att ha med? hur kunde man garantera att så olika slag människor som möjligt skulle delta?
- sätt dig in i ämnet, googla och läs på
- printa ut *Spelreglerna för en konstruktiv diskussion* (flera stycken så att alla har möjlighet att läsa) [Spelreglerna för en konstruktiv diskussion - Dialogpaus](#)
- placera stolar i en cirkel och i mitten av cirkeln placerar du en blomma, ett ljus eller dylikt som får symbolisera en lägereld
- placera papper och penna under varje stol så att man kan skriva ner sina observationer och funderingar
- ta med ett armbandsur eller försäkra dig om att du kan följa med tiden på något annat sätt än att titta i telefonen
- ta med anteckningsmaterial till dig själv. Skriv ner alla namn under presentationsrundan i sittordning. Under själva diskussionen kan du enkelt hålla koll på hållna talturer genom att dra ett streck bredvid personernas namn. På det sättet ser du enkelt vem som inte ännu sagt sitt och vem som kanske dominerar diskussionen
- diskussionens längd är ca. 1,5h. Om man vill kan man fortsätta diskussionen vid en kaffe- eller tekopp

0 min

Du kan t.ex. säga följande:

Välkommen med i diskussionen om den 10:e hållbarhetsmålsättningen i FN:s Agenda 2030, dvs. minskande av ojämlikheter. Jag heter NN och fungerar som moderator i denna diskussion.

Denna diskussion är en del av den ekumeniska och alla kristnas gemensamma Ansvarsveckan, vars tema i år är *Skapade till Guds avbild*. Temat kopplas samman till FN:s Agenda 2030 där man på både individ- och samhälls nivå strävar efter att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling. Även kristna kyrkor och samfund bör ta sitt ansvar på denna punkt.

Vi är alla skapade till Guds avbild, på vårt eget sätt. Det innebär att ingen är mer värdefull eller viktigare än någon annan. Ändå diskrimineras människor på olika grunder. Ojämlikhet ses som ett problem i sig, men det får också långtgående konsekvenser, både nationellt och globalt. En synvinkel på hur alla människor har samma värde är att stanna upp och fundera

kring temat ekonomisk ojämlikhet: vad betyder det för oss, hur påverkar det på hur vi ser och behandlar varandra, vilka förutsättningar har vi att minska på ojämlikheterna, o.s.v.?

Vi behöver inte lösa hela problematiken kring ekonomisk ojämställdhet – det räcker med att vi får nya tankar och en djupare förståelse kring tematiken.

I denna diskussion använder vi oss av Sitra utvecklade Dialogpaus-metoden. En viktig del av denna diskussionsmetod är *Spelreglerna för en konstruktiv diskussion*.

- 1. Lyssna på andra**, avbryt inte och inled inte diskussioner vid sidan om.
Var och en måste ha rätt att i lugn och ro berätta om sina åsikter. Det är viktigt att vi inte avbryter varandra eller viskar med personen bredvid. Att lyssna är minst lika viktigt som att tala. Det räcker med en punkt/poäng per taltur.
- 2. Delta** i det som andra säger och använd vardagligt språk.
Syftet med dialogen är att vi ska försöka koppla det den andra och själv dela med oss om vår erfarenhet, vare sig den är lika eller skiljer sig från den andras. Detta förverkligas när vi modigt använder varandras förnamn, is til med: Det där soNN säger, påminner mig om... Om någon redan sagt något högt, behöver man inte upprepa det. Fyll i med en ny synvinkel.
- 3. Berätta** om dina egna erfarenheter.
För att vi bättre ska kunna förstå ämnet vi behandlar och varandra är det bra att tala om sina egna erfarenheter. Det betyder att vi berättar för de andra vilka faktorer, händelser och situationer har påverkat våra egna uppfattningar. Vi talar alltså inte om saker på allmänna plan utan utifrån våra egna erfarenheter. När vi delar med oss av våra egna erfarenheter och får lyssna till andras erfarenheter, utvidgas vår förståelse. Vi kanske upptäcker något nytt.
- 4. Tilltala andra** direkt och fråga om deras synpunkter.
För att skapa en gemensam diskussion, underlättar vi det för oss om vi talar till de andra i diskussionen, tilltalar varandra och frågar rakt ut om de andras åsikter. Det är bättre att fråga än att leva i ovisshet om vad den andra egentligen menade och dra slutsatser utifrån de egna tolkningarna.
- 5. Var närvarande** och respektera andra och diskussionens konfidentialitet.
I dialogen är det viktigt att vi koncentrerar oss helt och hållet på varandra och på att förstå ärendet som behandlas. Vi tittar inte på andra skärmar eller skrollar i some, utan är närvarande i stunden. Vi ska respektera människors olika synpunkter. Vi ska se till att hålla diskussionen konfidentiell så att alla kan tala så fritt som möjligt. Du kan berätta om att du deltagit i en liknande diskussion och vilket ämne som berörts, men inte delge vem som sagt och vad.
- 6. Sök och samla.**
Bearbeta modigt konflikter som uppstår och sök efter sådant som förblivit i gömman. Dialogen ska vara en trygg situation där man kan behandla konflikter. Vi behöver inte

vara ense om saker eller hitta lösningar på problem. I samtalet finns utrymme att lyssna, att fundera och att låta vår egen förståelse utvidgas. Dessutom är det viktigt att söka sådant som vi inte märkt av en eller annan orsak. Till slut kan vi utforska hur synpunkterna som kommit fram under diskussionen är kopplade till varandra.

Kan vi binda oss till dessa regler?

(någon säger någonting eller nickar)

Bra!

10 min

Nu gör vi en presentationsrunda, där du får säga ditt förnamn och berätta på vilket sätt du första gången insåg att alla människor inte har lika mycket pengar att röra sig med jämfört med någon annan.

(under presentationsrundan – kom ihåg att tacka alla med namn och allt efter varje taltur)

15 min

Du kan t.ex. säga såhär:

Jag läser nu ett kort inlägg här i början. Den är tagen ur ERF:s nätpublikation Hållbarhetsboken och 10:e målsättningen.

Att vissa människor är fattiga och vissa rika är något som barn spontant uppfattar som orättvist och fel. Som vuxna har vi lättare att acceptera detta, eller? Målet att minska ojämlikheten ingick inte i millennieutvecklingsmålen. Det har införlivats i målen för hållbar utveckling, både för att ojämlikhet ses som ett problem i sig och för att minskad ojämlikhet är ett verktyg för att bekämpa fattigdom. När klyftan mellan rika och fattiga blir för stor i ett samhälle kan detta undergräva förtroendet mellan människor och människors förtroende för dem som styr. På så sätt kan stor ojämlikhet också ha en negativ inverkan på demokratin. Osäkerheten och främlingsfientligheten kan också öka på grund av ojämlikhet, konfliktnivåerna kan öka och extrem fattigdom kan leda till exploatering av miljön. En viktig åtgärd för att minska ojämlikheten är att ha en skattepolitik som bidrar till att utjämna inkomstklyftorna i samhället, så att de med stora förmögenheter och höga inkomster betalar mest skatt. Avgörande är också goda och rättvisa välfärdssystem som pensioner, socialskydd och hälso- och utbildningssystem. I fattiga länder är ekonomisk tillväxt viktig, men denna tillväxt måste vara inkluderande, till exempel genom att ge arbetstagarna löner som det går att leva på. På global nivå behöver vi finansiell öppenhet som gör det möjligt att beskatta de rikaste människorna och de stora multinationella företagen. Vi har stor kunskap om vad som krävs för att minska ojämlikheten, men det måste ske stora förändringar på flera nivåer för att det ska bli verklighet. Den kanske viktigaste frågan är hur politiker och människor i allmänhet kan förändra attityder och beteenden.

Profeten Amos var aktiv i Israel omkring år 750 före Kristus. Detta var en tid då landet, även kallat Nordriket, upplevde relativ fred och välstånd tack vare både militär och ekonomisk framgång. Rikedom var dock inte tillgänglig för alla. Den mäktiga eliten ökade sin rikedom på bekostnad av de fattiga. Så beskriver Amos de rikas liv: ”Ni ligger på elfenbenssängar och latar er på era soffor, ni äter lamm från hjorden och gödkalvar som ni fött upp” (Amos 6:4). Faktum är att deras rikedomar bygger på orättvisa och maktmissbruk. De ”förtrycker de svaga” och ”plågar de fattiga” (Amos 4:1). De bedriver oärlig handel och tvingar de fattiga till ekonomiskt slaveri (Amos 8:4–6).

Erfarenheten visar att ekonomisk tillväxt ofta medför ökande ojämlikheter mellan individer och grupper. Ekonomiska ojämlikheter leder till motsvarande sociala skillnader. Vi börjar värdera människor efter vad de har och konsumerar. Amos anser att en välfärd som bygger på ojämlikhet och maktmissbruk inte är hållbar. Den är föremål för Guds dom och dömd att misslyckas. Det finns dock ett alternativ: ”Sök det goda och inte det onda, så att ni får leva!” utropar Amos. Och han tillägger: ”Låt rätten råda då ni dömer!” (Amos 5:14–15). Jämställdhet förutsätter godhet och likvärdiga relationer. Hållbarhet kräver dessutom rättvisa och fred, inte minst inom ekonomi och politik.

(Du kan också utgå ifrån ett annat inlägg)

20 min

Du kan t.ex. säga såhär:

Vänd dig mot den som sitter bredvid dig och diskutera en stund om vad introduktionsrundan och inlägget väckte hos dig. Ni har ungefär 5 minuter på er. Se till att båda får berätta sin syn.

25 min

Du kan t.ex. säga följande:

Nu vore det kul att höra vad ni diskuterat om och vilka tankar ni fått om att minska ojämlikheter. Vem vill börja?

(Se till att alla par får dela med sig om vad de diskuterat. Diskussionen får fritt flöda efter detta. Försäkra dig om att alla får tala.)

Du kan t.ex. säga:

Innan jag ger taltur till dig så vill jag vända mig till dem som inte ännu delat med sig av sina funderingar.

(Om du upplever att det inte uppstår någon diskussion, kan du alltid återgå till att diskutera i par.)

Möjliga tillägsfrågor:

- Hur kan vi (som vuxna) bli mer medvetna om den ojämlikhet vi tenderar att acceptera och vad skulle krävas för att förändra dessa attityder i samhället?
- Vad kan vi lära oss av Amos profetior om social ojämlikhet och hur kan dessa tankar tillämpas i dagens värld för att skapa ett mer rättvist samhälle?
- Vilka konkreta steg kan tas för att minska inkomstklyftor och främja finansiell öppenhet på både lokal och global nivå, och vem har ansvaret att driva dessa förändringar?
- På vilket sätt påverkar ojämlikhet förtroendet för politiska ledare och demokratin, och vilka åtgärder kan stärka detta förtroende i ett samhälle med stora ekonomiska klyftor?
- Hur kan vi balansera behovet av ekonomisk tillväxt med att säkerställa att denna tillväxt är inkluderande och gynnar alla samhällsgrupper, särskilt i fattigare länder?
- Dessa frågor kan hjälpa till att belysa både de strukturella och moraliska aspekterna av ojämlikhet och dess effekter på samhället och demokratin.
- Vilka aktörer i vårt lokalsamhälle bidrar till att minska de ekonomiska ojämlikheterna mellan medborgarna? Kan vi göra något för att stärka detta arbete?
- Finns det något vi kan göra för att sätta ojämlikheten (lokalt, nationellt eller internationellt) på den politiska dagordningen?

75 min

Du kan t.ex. säga så här:

Tack för en god och uppbygglig diskussion! Till sist delar vi med oss vilka insikter vi fått på basis av diskussionerna. Ta en stund och fundera först för dig själv vad du upptäckt. Du kan skriva ner tankarna på pappret som finns under din stol.

80 min

Du kan t.ex. säga följande:

Det ser ut som att alla har skrivit ner något. Nu kan vi lyssna till dessa insikter.

(Beroende på hurudan gruppen är kan du be deltagarna själva läsa upp sina insikter eller så samlar du in det som skrivits och läser upp dem själv.)

Efter att insikter och upptäckter delats kan du t.ex. säga följande:

- Vilka tankar väcker dessa tankar och åsikter i er?
- Hur har ni upplevt denna Dialogpausdiskussion och detta tema? I vilket sammanhang vore det bra att fortsätta diskutera och om vilket ämne?
- Hurudan känsla eller stämning blir kvar hos er efter den här diskussionen?

89 min

Du kan t.ex. säga följande:

Tack för en god diskussion! Vi kan avsluta kvällen med Herrens välsignelse.